

ӘЛ-ФАРАБИ атындағы ҚАЗАҚ ҒИЛТИМ ҚИМБЕЛСІЗІ
ФИЛОСОФИЯ ЖӘНЕ САМАСАТИМ ҒИЛТИМІ

ҚАЗАҚСТАН

VI ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ФАРАБИ ОҚУЛАРЫ

Алматы, Қазақстан, 2-11 сәуір 2019 жыл

Студенттер мен жас ғалымдардың

«ФАРАБИ ӘЛЕМІ»

атты халықаралық ғылыми конференция

МАТЕРИАЛДАРЫ

Алматы, Қазақстан, 2-11 сәуір 2019 жыл

2-том

VI МЕЖДУНАРОДНЫЕ ФАРАБИЕВСКИЕ ЧТЕНИЯ

Алматы, Казахстан, 2-11 апреля 2019 года

МАТЕРИАЛЫ

Международная научная конференция

студентов и молодых ученых

«ФАРАБИ ӘЛЕМІ»

Алматы, Казахстан, 2-11 апреля 2019 года

Том 2

VI INTERNATIONAL FARABI READINGS

Almaty, Kazakhstan, 2-11 April 2019

MATERIALS

International Scientific Conference of

Students and Young Scientists

«FARABI ALEMI»

Almaty, Kazakhstan, April 2-11, 2019

Part 2

Кұрбанбаев О.У.ЖАСТАР АРАСЫНДАҒЫ ТӘУЕЛДІЛІКТІҢ ӘЛЕУМЕТТІК САЛДАРЛАРЫ	106
Жакыпбек А.А.ГЕРОНТОЛОГИЯЛЫҚ ЖОСПАРЛАУ САЯСАТЫНЫҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ	110
Мырзабаев С.Е.СУИЦИДАЛЬНОЕ ПОВЕДЕНИЕ КАК ОБЪЕКТ СОЦИАЛЬНОЙ РАБОТЫ	114
Нұран Динара Нұранқызы ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ЗАҒИП АНАЛАРДЫҢ АТА-АНАЛЫҚ ТӘЖІРИБЕСІ	116
Іргейбай Е. О. ПЕРВИЧНАЯ ПРОФИЛАКТИКА ЗЛОУПОТРЕБЛЕНИЯ ПСИХОАКТИВНЫМИ ВЕЩЕСТВАМИ СРЕДИ СТУДЕНЧЕСТВА	120
Тургинова Сандуғаш БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ САЛАСЫНДАҒЫ ЕРЛЕР МЕН ӘЙЕЛДЕРДІҢ ГЕНДЕРЛІК РӨЛІ	123
Коспан М.Т. ТЕХНОЛОГИИ БЛАГОТВОРИТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В СИСТЕМЕ СОЦИАЛЬНОЙ РАБОТЫ: НОВЫЕ ФОРМЫ	126
Сматаева М.А.ВЗАИМОСВЯЗЬ МЕДИЦИНСКИХ И СОЦИАЛЬНЫХ УЧРЕЖДЕНИЙ: СПЕЦИФИКА СОЦИАЛЬНОЙ РАБОТЫ В МЕДИЦИНСКИХ УЧРЕЖДЕНИЯХ	129
Муталип Ултай ЖАСТАРДЫҢ Q-POP СУБМӘДЕНИЕТІНЕ ӘЛЕУМЕТТЕНУДЕГІ ЕРЕКШЕЛІКТЕР	132
СЕКЦИЯ: "РУХАНИ ЖАҢҒЫРУ" БАҒДАРЛАМАСЫ АЯСЫНДАҒЫ ҚАЗІРГІ ЖАС ҒАЛЫМДАРДЫҢ ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ ЗЕРТТЕУЛЕРІ СЕКЦИЯ: ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ИССЛЕДОВАНИЯ СОВРЕМЕННЫХ МОЛОДЫХ УЧЁНЫХ В КОНТЕКСТЕ ПРОГРАММЫ "ДУХОВНОЕ ВОЗРОЖДЕНИЕ"	
Атахан А.Т., Токсанбаева Н.К. ПОЧЕМУ ВОЗНИКАЕТ СТРЕСС И КАК С НИМ БОРоться	139
Балтабаев Н.К., Токсанбаева Н.К., Токсанбаева Н.Б. КӘСІБИЛЕНУ КЕЗЕНДЕРІНДЕГІ ОҚЫТУШЫЛАРДЫҢ ТҮРЛІ ЭМОЦИЈАЛЫҚ ТҮРАҚТЫЛЫҚТАРЫНА ҚАРЫМ – ҚАТЫНАСТЫҢ ПСИХОЛОГИЈАЛЫҚ ТҮРҒЫДАН ЗЕРТТЕУ	142
Бақытжан Ұ.Б., Байжұманова Б.Ш. «ҚҰНДЫЛЫҚ» ЖӘНЕ «ҚҰНДЫЛЫҚ БАҒДАР» ҰҒЫМДАРЫНА ПСИХОЛОГИЈАЛЫҚ ТАЛДАУ	145
Ботабаев Ғ.Е., Токсанбаева Н.К., Аязбаева Б.Б. ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ТОЛЕРАНТТЫЛЫҚ - МҰҒАЛІМНІҢ АРНАЙЫ ҚАБІЛЕТІН ДАМУДАҒЫ ПСИХОЛОГИЈАЛЫҚ ӘСЕРІ	146
Бекботаева Ғ.Б., Байжұманова Б.Ш. КӘСІБИ КҮЙЗЕЛІС БЕЛГІЛЕРІ	149
Бименов К.Т., Токсанбаева Н.Б., Токсанбаева Н.К. ОҚУ МОТИВАЦИЯСЫНЫҢ СТУДЕНТТІҢ ПСИХОЛОГИЈАЛЫҚ ӘЛ-АУҚАТЫНЫҢ ӨЗГЕРІСТЕРІНЕ ҮҚПАЛЫН ЗЕРТТЕУ	152
Бубчикова Н.В. ОСОБЕННОСТИ РОДИТЕЛЬСКОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ В ВОПРОСАХ ВОСПИТАНИЯ: ИННОВАЦИОННЫЙ ОПЫТ ПСИХОЛОГА	155
Ешенгазина А.С. ТҮЛҒАНЫҢ БАҒЫТТЫЛЫҒЫ	156
Журшыман Н.О., Сейітнұр Ж.С., ВЛИЯНИЕ ИДЕЙ ПРОГРАММЫ «ВЗГЛЯД В БУДУЩЕЕ:МОДЕРНИЗАЦИЯ СОЗНАНИЯ» НА ФОРМИРОВАНИЕ ПАТРИОТИЗМА	158
Zhou Jingli A REVIEW ON PSYCHOLOGICAL WELL-BEING	161
Исақожа Б.Ж., Садықова Н.М. ҚАЗІРГІ КЕЗДЕГІ ГЕНДЕРЛІК ПСИХОЛОГИЈА МӘСЕЛЕЛЕРІ ЖӘНЕ ОЛАРДЫҢ ПЕРСПЕКТИВАЛАРЫ	164
Карпыкова А.Б. Дуйсенбеков Д.Д. РОЛЬ ВОЕННО-ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ МОТИВАЦИИ МОЛОДЫХ ОФИЦЕРОВ В СТРУКТУРЕ ЛИЧНОСТИ	167
Куандықова Б.Ж., Аксақалова Ж.К. ИГРУШКА КАК ФАКТОР ГЕНДЕРНОЙ ИДЕНТИЧНОСТИ РЕБЕНКА	170
Меліс К ЭМПИРИЧЕСКОЕ ИССЛЕДОВАНИЕ УРОВНЯ СТРЕССОУСТОЙЧИВОСТИ У РАБОТНИКОВ АВАРИЙНО-СПАСАТЕЛЬНОЙ СЛУЖБЫ	173
Нургалиева А.Е., Махмутов А.Э. ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ИССЛЕДОВАНИЯ ОБРАЗА «Я» В ОТЕЧЕСТВЕННОЙ И ЗАРУБЕЖНОЙ ЛИТЕРАТУРЕ	175

де айқын таныла бермейді. Ал эмоциялық жағдайларды, жүйке-психикалық шиеленісті реттеу мәселелерін қарастыруда оларды басқару үшін арнайы тәсілдерді: өзін-өзі реттеу әдістерін немесе өзіне-өзі әсер ету тәсілдерін саналы түрде қолдану ұсынылады.

Әдебиеттер

1. Бойко В.В. Энергия эмоций в общении: взгляд на себя и других. М.: Информац. Изд. Дом Филлин, 1996. – 256 с.
2. Ларенцова Л.И. Изучение синдрома эмоционального выгорания у врачей-стоматологов // Клиническая стоматология, 2003, №4, С.82-86.
3. Зборовская И.В. Саморегуляция психической устойчивости учителя // Прикладная психология. 2001, № 6, С.55-65.
4. Трунов Д.Г. «Синдром сгорания»: позитивный подход к проблеме // Журнал практического психолога. – 1998, № 8, С. 84-89.
5. Орел В.Е. Феномен «выгорания» в зарубежной психологии: эмпирические исследования и перспективы // Психологический журнал, 2001, Т.22, № 1, С.90-101.
6. Формалюк Т.В. Синдром «эмоционального сгорания» как показатель профессиональной дезадаптации учителя // Вопросы психологии, 1994, № 6, С.57-64

ОҚУ МОТИВАЦИЯСЫНЫҢ СТУДЕНТТІҢ ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ ӘЛ-АУҚАТЫНЫҢ ӨЗГЕРІСТЕРІНЕ ЫҚПАЛЫН ЗЕРТТЕУ

Бименов Қ.Т., Токсанбаева Н.Б.

Токсанбаева Н.Қ. жетекшілігімен

SILK WAY Халықаралық университеті, Шымкент.

әл-Фараби атындағы Қазақ Ұлттық Университеті, Алматы.

e-mail: n.toksanbaeva@mail.ru

Соңғы онжылдықта ынталандыруды когнитивтік тұрғыда сипаттайтын бірнеше бірқатар теориялар ұсынылды соның ішінде белсенді оқыту. Олар түрлі когнитивті айнымалыларды қарастырады: мотивацияның компоненттеріне және қызметтің табысқа ықпал етуін; себеп-салдардың төленуі, табыстарды және сәтсіздіктерді түсіндіру стилін, өзін-өзі бағалаудың, идеялардың түрлі қабілеттерін (ақыл-ойдың жасырын теориясы) және т.б. түсіндірме конструкциялар мен оларға тән тиісті теорияларды ұсынады.

Мотивацияның жетістікке жетуіне қатысты көзқарастың өкілдері адамдарға өздеріне не болып жатқаны туралы ойлануға, атап айтқанда, оларға өздері байқаған және тәжірибе беретін түрлі оқиғаларды түсіндіреді.

В. Вейнер теориясы-мотивация мәселелерін зерттеуде жаңа когнитивтік негіздегі жетістіктерімен ең маңызды үлес қосты. Оның жұмысының арқасында адамдардың қабылдау мен сенімдерінің қалай анықталатынын жүйелі зерттеу басталды.

Ф. Хайдер және Дж. Роттер, Бернард Уэйнер (Weiner, 2005) Дж.Аткинсон жетістікке ұмтылу теориясын ұсынды. Олар адамның болашақ нәтижелерден сәттілік пен сәтсіздікті күту себептерін анықтады, яғни адамның идеялары туралы айтылды. Атап айтқанда, күш-жігердің жеткіліксіз болуына байланысты атрибуция (атрибуция) болады да жетістікке жетуге ынталандыратын қабілетінің болмауына ықпал етеді және оны азайтады. Атрибуция - бұладамның өзінің немесе басқалардың мінез-құлқының себептеріне жасайтын қорытындылары (оның табысты және сәтсіз нәтижелері).

Вайнер нақты қандай да бір нәтижеге қол жеткізуде шешуге көмектесетін бес негізгі ақпарат көздерін анықтады.

1) Өткен табыстың тарихы. Егер адам табысқа жеткізудің жолдарын үнемі іздеген болса үшін, бұл нәтижеге қол жеткізуге жасалған іс-әрекет үшін тамаша мүмкіндік деген қорытындыға алып келеді. Орын алған сәтсіздіктер қабілеттердің жеткіліксіздігінен туындайды дегенді білдіреді.

2) Бұл қорытындыны екінші белгісімен жеңілдетуге болады - бұл басқалардың жұмысының сәтті болуымен жеңілдеуі мүмкін. Көпшілік сәттілікке жеткенде немесе кейбір әрекеттерді орындауға қабілетсіз. Себебі бұл тапсырманың жеңілдігі немесе қиындығы қабілет емес. Егер студент жақсы оқып, емтиханның кейбір түрінде басқаларға қарағанда жоғары баға алады, ал көптеген адамдар мұның себебін қабілеттерден іздейді. Тапсырманы орындауға жұмсалған уақыт тапсырманы дайындауға және оны жүзеге асыруға жұмсалған күш-жігердің саны туралы ақпарат береді. Егер біреу маңызды емтиханға дайындалуға көп уақыт жұмсап, жақсы бағаланса ол үлкен күш болуы мүмкін. Бірақ егер бұл адам төмен баға аласа, содан кейінгі тапсырмаға қиындық туындауы мүмкін (билет).

3) Себептерді қалыптастырудың келесі негізі - бұл жауап қандай ақпараттан алынды. Егер біреу емтиханға жауап бере алса, ол кейіннен жоғары мақтауға ие болады, ол оның себептері туралы қорытынды жасау екіталай, яғни бұл табыстың нәтижесіне қабілет жұмсалды ма немесе күш-жігер

жұмсалды ма. Қалай ерікті болса нәтиже алынады. Жеке бақылауға мүмкіндік бермейтін жағдайларда нәтижесі бойынша, мысалы, дисктерді лақтырған жағдайда, қорытынды өте жақсы болар еді кез келген қол жеткізген нәтиже сәттілікке байланысты.

Студенттердің психологиялық әл-ауқатының өзгерістерін зерттеу көмек көрсету тиімділігінің ең маңызды шарттарының бірі болып саналады. Психологиялық әл-ауқаттың құрамдас бөліктеріне сәйкес келетін маман студенттердің жеке адамға арналған ерекше талаптары: өзін-өзі қабылдау, жеке өсуі; автономия, қоршаған ортаны басқарудағы табыстар, басқалармен оң қарым-қатынас, мотивациясының ықпалын анықтау, өмірлік мақсаттардың болуы. Сонымен қатар, студенттердің психолог мамандығын таңдауының себептерінің бірі өздерінің жеке мәселелерін шешу болып табылады. Психологиялық қиындық өзін-өзі теріс бағалауда және өмірдің мән-жайларында, бір нәрсенің өзгеруіне сенудің жоқтығы, студенттің білім беру жетіспеушілік мотивациясының және кәсіптік қызметтің жеке дайындықтарының себебі болуы мүмкін. Психологиялық әл-ауқат, ғылыми зерттеу объектісі ретінде өткен ғасырдың ортасынан бастап психологияда кеңінен таралған. Адамның психологиялық тұрмыс жағдайын зерттеуге қызығушылық оң психологияның пайда болуымен күшейе түсті, бұл ауытқулар мен психикалық бұзылыстарды зерттеуге емес, жеке тұлғаның ресурстары мен әлеуетіне, оның оң жұмыс істеуіне назар аударуды ұсынады. Позитивтік психологияның негізгі идеясы адамға жағымды симптомдар мен проблемалардан құтылу үшін жеткіліксіз және оңтайлы, гүлденген өмір мен қызметтің үлгілерін зерттеу психологиялық зерттеулердің жеке саласы болуы тиіс [1].

Позитивті психологияның көшбасшыларының бірі И. Бонивелдің айтуы бойынша, ол жақсы тұрмыс жағдайын зерттеуге қызығушылығын тудырған үш негізгі топты атап өтті: «ел өмір сүру және экономикалық көрсеткіштер болып табылмайтын әл-ауқат деңгейіне жетті, алайда адамдардың өмір сүру сапасы басты міндет болып табылады; индивидуализмге деген өсіп келе жатқан үрдіс оны жеке ішінара бөледі; әл-ауқатты өлшеудің сенімді және сенімді әдістерінің жиынтығы жинақталды, соның арқасында бұл сала маңызды және мойындалған ғылыми тәртіпке айналды» [2, 47].

Батыс психологиядағы «әл-ауқат» ұғымы мәдени, әлеуметтік, психологиялық, физикалық, экономикалық және рухани факторлардың күрделі өзара байланысын білдіретін көпфакторлық құрылым ретінде кең мағынада анықталған. Атап айтқанда, М. Seligman: «адамның әл-ауқаты - белсенділікпен біріктірілген оң сүйіспеншілік» [3,11].

Орыс тілінде «әл-ауқат» сөзінің семантикалық мағынасы тыныш, сәтсіздіксіз және төңкеріссіз, іскерлік пен өмірдің жетіспеушілігімен, бақытсыздыққа ұшырамайды. Жақсы болу синонимі - бұл барлық артықшылықтарға - байсалдылыққа, жақсылыққа, өркендеуге, қанағаттану, табысқа жету мотивациясына, өркендеуге және дәйектілікке жетудің субъективті түрде түсінуі.

Эдвард Л. Диси мен Ричард М. Райанның өзін-өзі анықтау теориясының бір бөлігі болып табылатын, өздерінің ішкі және сыртқы мотивацияның теориялық жұмыс істеу әрекеттерін түсіндіруге бағытталған тәсілдерді дайындады. (self-determination theory, SDT, ары қарай - СДТ) [4,102]. Дегенмен соңғы жылдары бұл тұжырымдама отандық зерттеушілердің назарын аудартты (Т.О. Гордеева, Г.Б. Горская, Ю.В. Гиппенрейтер, О.В. Дергачева, Д.А. Леонтьев, Е.Н. Осин, Е.Ю. Патяева, О.А. Сычев және т.б.) жалпы алғанда өзін-өзі анықтау теориясы (SDT – self-determination theory) аса кең таныла қоймаған және орыс тіліне аударылмады. Ішкі мотивация – «адам табиғатының позитивті потенциалы», сонымен қатар ең жарқын көрінісі болып есептеледі және өз алдына жаңалық пен күрделі міндеттерге ұмтылудың табиғи үрдісін, өзінің қабілеттерін кеңейтумен қатар жаттықтыруды, зерттеуді және оқуды ұсынады. Негізгі SDT теориясында ішкі мотивацияның әсерін зерттеуге сыртқы әлеуметтік факторлар: марапаттар, сыртқы бағалаулар, шектеулер, тұлғааралық қарым-қатынас стильдері сияқты құбылыстарға көңіл бөлінеді.

Теорияның орталық бөлігіне екі базалық идея жатады: ішкі мотивация негізінде жатқан базалық қажеттіліктердің үш идеясы, оңтайлы қызмет ету, шығармашылық жетістіктер және психологиялық тұлғаның әл-ауқаты және сыртқы ортаның әр түрлерінің сапалы ерекшелігі туралы, жеке тұлғаның мінез-құлқын реттейтін мотивациялар. Дәл осы үш базалық қажеттілік осы өмірдің барлық шағын теорияларының негізінде жатыр, бұл ретте автономияға деген қажеттілік ерекше маңызға ие болып, оларды қанағаттандыруға деген қамқорлықты негізге ала отырып, практикалық ұсыныстар құрады. Адамда автономияға, құзыреттілікке және басқа адамдармен қарым-қатынас үшін үш базалық қажеттілік болады. Сондай-ақ тұлғаның психологиялық әл-ауқаты мен салауатты дамуын анықтайды және теорияның авторларына сәйкес, осы үш туа біткен базалық психологиялық қажеттілік маңызды шарт болып табылады. Автономияға қажеттілікті сезіну қажеттілігі өз мінез-құлқын таңдаумен өз детерминациясын білдіреді. Бұл әмбебап қажеттілік өзін-өзі әрекет ретінде сезінеді, қабылданатын белсенділік субъектісі, бастамашы және өз қызметінің себебі болып, өзінің интеграциясымен бірге әрекет етеді. Бұл ретте өз мінез-құлқының, өз өмірінің автономиясын сезіну-басқалардан тәуелсіз болу деген сөз емес. Индивид өзі орналасқан ортада құзыреттілікке қажеттілікті түсіну арқылы сол ортаның оңтайлы деңгейін сезініп және міндеттерін орындай отырып тиімді болуға ұмтылады. Басқа

адамдармен байланыс жасау қажеттілігі (relatedness) маңызды адамдармен сенімді байланыс жасап және оларды түсініп, дұрыс қабылдауға ниетін білдіреді. Бұл қажеттіліктер барлық адамдарда бастапқыда туа біткен болғандықтан, сұрақ әдетте әр қажеттіліктің айқын көрінуіндегі жеке айырмашылықтардың дәрежесі туралы емес, индивидтің ортасынан оның фрустрациясы (немесе қанағаттануы) шамасы туралы қойылады. Теорияда автономияға деген қажеттілік ерекше маңызға ие және тұжырымдаманың авторлары мен олардың ізбасарлары неғұрлым белсенді зерттейді. Егер құзыреттілік пен байланыстылық қажеттілігінің ұқсастығын басқа мотивация теорияларынан (мысалы, А. Маслоу қажеттілігінің иерархиясында, Р. Уайт құзыреттілігінің теориясында, байланыстылық теориясында табуға болса, Боулби және М. Эйнсворт, онда автономияға қажеттілік бұрышында тұрған теориялар жоқ. (Кейбір теоретиктер осы идеяға жақын болса да: ол Де Чармста бар; И. П. Павлов және М.М. Убергриц 20 ғасырдың басында көрсеткен [5,46].

Жұмыстың өзін-өзі детерминациялау теориясының философиялық негіздері Ж. Пиаже, К. Роджерс, Х. Вернер және Р. Уайттың жұмыстарынан көруге болады. Гуманистік психологтардың жұмысына, ең алдымен А. Маслоу мотивация теориясына, сондай-ақ Ф. Хайдер, Р. Де Чармс және Р. Уайт жұмыстарына сүйене отырып, Дисси мен Райан ішкі мотивация біліктілікпен өзін-өзі детерминацияға туа біткен (организмдік) қажеттіліктерге негізделгенін айтады [6]. Ол бастапқы сыйақы тиімділік пен автономияны сезіну болып табылатын белсенділіктің және психологиялық процестердің кең спектрі үшін энергия көзі болып табылады. Бұл екі қажеттілік тығыз байланысты, алайда, операциялық және теориялық болып олар ажырауы мүмкін.

К.С. Абулханова адам өмірінің мәселелерін сипаттайды, әр адамның өмірінде өмірдің болашағын өзгертуге байланысты сыни сәттерге ие, оның конструктивті тәсілі адамға жеке дамудың жаңа деңгейіне көшуге мүмкіндік беретінін атап өтеді. Дағдарысқа зиян келтіретін шешім интрапсихикалық қақтығыстардың артуына әкеліп соғады, бұл өз кезегінде жеке қиындыққа ұшырап отырады. Жеке адам, - деп жазды В.Н. Дружинин өмір жолы бір-бірімен нашар байланыста: білім беру, кәсіп, төмен белсенділік, психологиялық жетілмегендік, оның тәжірибесін біріктіру қабілетінің жеткіліксіз қалыптасуы сияқты кезеңдерге бөлінетін [7, 61].

Адам өмірінің жолын таңдау тұрғысынан адамның өмірге деген көзқарасы бойынша анықталған жеке тұлғаның тұтас психологиялық сипатын білдіретін «өмір нұсқасы» ұғымын ұсынды. Адам саналы түрде немесе бейсаналық түрде нақты жағдайға байланысты өмір жолын таңдап алады немесе ол оған жүктелуі мүмкін. Адамның еркіндік дәрежесі және сыртқы әлемге қысым жасау шарты нақты тарихи жағдайларға байланысты. Өмірдің әртүрлі нұсқаларын көрсете келе, сонымен қатар белгілі бір нұсқамен өмір сүретін адамда кездесетін басым қорқыныштарды да сипаттап көрсетеді. Мысалы, «өмір-алғы сөз секілді». Өмірдің бұл нұсқасымен өмір сүретін адамдар балалық өмірмен сипатталады. Оларда «қазір және осы жерде» деген мағына тек болашақты ойланғанда ғана кездеседі. Олар үшін маңызды шараларды барлығын «ертеңге» қалдыра отырып, өзінің «бүгінгі» өміріне аса назар аудармайды. Олар үшін «бүгін» деген күнделекті орын алатын жағдайлардан басқа маңызды ешнәрсе білдірмейді және уақыттың тезірек өткенін қалайды.

Пайдаланған әдебиеттер

1. Акофф Р., Эмери Ф. О целеустремленных системах. М., 2004. 272 с.
2. Абрамова Г.С. Практическая психология. М.: Академия, 2007. 363 с.
3. Baumeister R.F., Scher S.J. Self-defeating patterns among normal individuals: Review and analysis of common self-destructive tendencies // Psychological Bulletin, 2008. V. 104. P.
4. Адлер А. Практика и теория индивидуальной психологии. М.: Прогресс, 2005. 284 с.
5. Агеев В.С. Атрибуция ответственности за успех и неудачу группы в межгрупповом взаимодействии // Вопросы психологии. 2002. № 6. С 57-69.
6. Benware С., Deci E.L. Quality of learning with an active versus passive motivational set // American Educational Research Journal, 2004. - V. 21. - P. 255—265.
7. Абулханова-Славская К.А. Проблема определения: субъекта в психологии. Субъект действия, взаимодействия, познания. М.: Московский психол.-соц. инст., Воронеж: НПО «МОДЭК», 2001. С. 73-85.